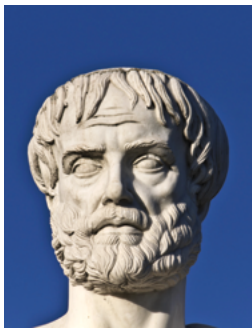

Ιδέες και ομιλίες για τη δημοκρατία σπουδαίων ανθρώπων και ηγετών

Διαβάστε τις παρακάτω πηγές και υπογραμμίστε τις δημοκρατικές αξίες που αναφέρονται σε αυτές.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ «ΠΟΛΙΤΙΚΑ»

«Πρώτο, λοιπόν, είδος δημοκρατίας είναι εκείνη που παίρνει τ' όνομά της κυρίως από την ισότητα. Η ισότητα δηλ. σύμφωνα με το νόμο μιας τέτοιας δημοκρατίας, συνίσταται στο ότι οι φτωχοί κι οι πλούσιοι έχουν ίδια δικαιώματα και στο ότι καμιά από τις δύο αυτές ομάδες δεν είναι κυρίαρχη η μια της άλλης, αλλά κι οι δύο είναι όμοιες. ⁽³⁵⁾ Γιατί, αν, όπως παραδέχονται μερικοί, η ελευθερία καθώς κι η ισότητα μπορεί να φτάνουν στο ψηλότερο σημείο τους, μόνο σ' αυτό το πολίτευμα συμβαίνει, αφού όλοι, χωρίς εξαίρεση, οι πολίτες έχουν όμοια δικαιώματα και μετέχουν σ' όλα τ' αξιώματα. Κι όπως ο λαός αποτελεί την πλειοψηφία κι οι αποφάσεις της πλειοψηφίας είναι τελεσίδικες, αναγκαστικά αυτό το σύστημα είναι δημοκρατία.»

Κατά τον Αριστοτέλη, είναι το πολίτευμα στο οποίο επικρατούν οι απόψεις της πλειοψηφίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι πολίτες της μειοψηφίας δεν έχουν και αυτοί τα ίδια δικαιώματα. Με την προϋπόθεση ότι οι ενέργειες όλων των πολιτών περιορίζονται μέσα σε ορισμένα όρια. Τα όρια αυτά στις δημοκρατίες τα καθορίζουν οι νόμοι και δεν πρέπει να τα υπερβαίνει κανείς. Γιατί η υπέρμετρη δραστηριότητα (ασυδοσία) του ενός περιορίζει την ελευθερία του άλλου.

ΑΡΙΣΤ Πολ 1291b30–1292a38

Μτφρ. Β. Μοσκόβης. 1989. Αριστοτέλους Πολιτικά. Ι–ΙΙ. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ «ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ»

Τούτη την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί, και σοφοί κι αμαθείς, και πλούσιοι και φτωχοί, και πολιτικοί και στρατιωτικοί, και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι. Όσοι αγωνιστήκαμεν, αναλόγως ο καθείς, έχομεν να ζήσομεν εδώ. Το λοιπόν δουλέψαμεν όλοι μαζί να τη φυλάμε κι όλοι μαζί, και να μη λέγει ούτε ο δυνατός «εγώ», ούτε ο αδύνατος. Ξέρετε πότε να λέγει ο καθείς «εγώ»; όταν αγωνιστεί μόνος του και φκιάσει ή χαλάσει, να λέγει «εγώ». Όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκιάνουν, τότε να λέμε «εμείς». Είμαστε στο «εμείς» κι όχι στο «εγώ».

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, Ο ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο Καποδίστριας πίστευε στην αληθινή δημοκρατία και κυβερνούσε διά του παραδείγματος. Ο Καποδίστριας πίστευε στην έννοια του κράτους καθώς και στη δύναμη και στον σκοπό του κράτους. Το κράτος κατά τον Καποδίστρια, (και αυτά τα έχει γράψει στην αυτοβιογραφία του) είναι ηθική προσωπικότητα. Κράτος χωρίς δικαιοσύνη, έλεγε ο Καποδίστριας, αδύνατον!

ΜΠΑΡΑΚ ΟΜΠΑΜΑ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΩΝ ΗΠΑ

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Μπαράκ Ομπάμα στη συζήτηση που είχε στο συνέδριο για την Ψυχική Υγεία του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος «SNF Nostos Conference» στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος με τον πρόεδρο του Ιδρύματος Ανδρέα Δρακόπουλο για τους τρόπους ενίσχυσης της δημοκρατίας και τη σημασία στήριξης της επόμενης γενιάς ηγετών. Αποσπάσματα από την ομιλία του παρατίθενται παρακάτω:

«Η δημοκρατία είναι μια σκληρή μορφή διακυβέρνησης, διότι σημαίνει ότι πρέπει να ζεις δίπλα σε κάποιον που έχει όχι μόνο διαφορετικές ιδέες από σένα σε ορισμένες περιπτώσεις, αλλά μια εντελώς αντίθετη κοσμοθεωρία».

«Το μεγαλύτερο καθήκον μας αυτή τη στιγμή, είναι να ενθαρρύνουμε αυτή τη νέα γενιά ηγετών και να δώσουμε τη σκυτάλη, ώστε να μπορέσουν να ξεκινήσουν αυτή την πολύ δύσκολη περίοδο. Αν μπορέσουμε να τους δώσουμε φωνή και να τους δώσουμε μια θέση στο τραπέζι, τότε, όχι μόνο μπορούμε να ενισχύσουμε τη δημοκρατία, αλλά και να λύσουμε πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, αλλά θα είναι δύσκολα».

«Πρέπει να συνομιλήσουμε με όσους διαφωνούμε. Αυτό θα οικοδομήσει νέες κοινωνίες. Να ασχοληθούμε με τους νέους που χρησιμοποιούν τα social media, για να ακυρώσουμε τους φόβους μας. Πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουμε τις εντεινόμενες ανισότητες στην οικονομία, μια τάση που επιταχύνεται τα τελευταία χρόνια. Για να λειτουργήσει η Δημοκρατία, πρέπει να έχουμε όλοι τα βασικά αγαθά. Οι οικονομικές βάσεις είναι σαθρές και αυτό δημιουργεί διαφορές και ανισότητες σε παγκόσμια κλίμακα».

«Επειδή πολλές δημοκρατίες, συμπεριλαμβανομένης της δικής μου, είναι τόσο αδιέξοδες και πολωμένες, υπάρχουν κάποιοι που λένε «γιατί δεν υιοθετούμε απλά το μοντέλο της Κίνας; Είναι πιο αποτελεσματικό. Η ελευθερία είναι υπερεκτιμημένη. Αυτή τη στιγμή θέλουμε απλώς να διασφαλίσουμε ότι όλοι έχουν να φάνε και ότι αναπτυσσόμαστε οικονομικά γρήγορα», σημείωσε χαρακτηριστικά και πρόσθεσε: «Τα έχουμε ακούσει αυτά τα επιχειρήματα, ότι «τα τρένα πάνε στην ώρα τους», νομίζω ότι αυτό συνήθιζε να λέει ο Μουσολίνι. Δεν νομίζω ότι μπορούμε να αρνηθούμε ότι υπάρχουν στιγμές όπου οι αυταρχικές κυβερνήσεις μπορούν να κάνουν τα πράγματα πιο γρήγορα. Μπορεί να φαίνεται ότι είναι πιο αποτελεσματικές. Αλλά είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι στην ιστορία της ανθρωπότητας, μέχρι στιγμής, δεν έχουμε δει ποτέ μαζικό λιμό σε δημοκρατία – γενικά δεν βλέπουμε γενοκτονίες σε δημοκρατίες, όπου όλοι έχουν φωνή. Μπορεί να είναι απογοητευτικό, μπορεί να είναι αργό, αλλά επειδή το ίδιο το σύστημα επιμένει ότι όλοι έχουν αξία και αξιοπρέπεια, δημιουργεί ένα ρυθμιστικό αποτέλεσμα. Και μακροπρόθεσμα, νομίζω ότι είναι ο πιο ελπιδοφόρος δρόμος για τη ζήτηση. Αξίζει να αγωνιστούμε γι' αυτό».

«Δεν πρόκειται ποτέ να πετύχουμε την τελειότητα στη δημοκρατία. Μπορούμε να τα καταφέρουμε καλύτερα και είναι αυτή η αργή διαδικασία: να γινόμαστε καλύτεροι κάθε φορά που υπάρχουν πιασχυρίσματα με αποτυχίες, αλλά μετά να συνεχίζουμε να προχωράμε. Είναι αυτή η διαδικασία που τελικά είναι μια μεγάλη ευθύνη για όλους μας, αλλά είναι επίσης ένα αξιοσημείωτο προνόμιο να το κάνουμε να λειτουργήσει».

«Αυτό μάλιστα είναι κάτι που σκεφτόμουν, όταν επισκέφθηκα την Ακρόπολη: Ότι αυτό είναι μια υπενθύμιση, ότι ναι μεν τα πράγματα καταστρέφονται, αλλά στη συνέχεια ξαναχτίζονται. Και αυτό είναι που μας επιτρέπει η δημοκρατία να κάνουμε. Μερικές φορές θα περάσουμε δύσκολες στιγμές, αλλά αν δούμε την ιδιοφυΐα σε όλους τους ανθρώπους και το έργο όλων των ανθρώπων και ενωθούμε και είμαστε πρόθυμοι να συνεργαστούμε, τότε μπορούμε να την ξαναχτίσουμε».

«Υπάρχει λόγος που έδωσα την τελευταία μου επίσημη ομιλία εδώ στην Αθήνα», τόνισε χαρακτηριστικά ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ. «Γιατί όταν σκέφτομαι τι με παρακίνησε να ασχοληθώ με τα κοινά - ήταν η έμπνευση που είχα αντλήσει από κινήματα σε όλο τον κόσμο στα οποία οι απλοί άνθρωποι επέμεναν ότι έπρεπε να έχουν λόγο στο πώς κυβερνώνται. Και ότι, αν δεσμευόμασταν σε μορφές διοίκησης που αναγνώριζαν την αξία και την αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπων, θα μπορούσαμε να ξεπεράσουμε τη φτώχεια, τις διακρίσεις και τις συγκρούσεις. Και αυτή η ιδέα ξεκίνησε εδώ».

«Μπορεί να ξεκίνησε ατελώς, όπως και το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών και η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας ήταν ατελής - όμως γεννήθηκε η ιδέα ότι «κάθε άνθρωπος έχει αξία και πρέπει να έχει λόγο για το πώς εξελίσσεται η ζωή του και πώς χτίζονται οι κοινότητές του και στους κανόνες που διέπουν την κοινωνία μας».

«Μια από τις κεντρικές ιδέες πίσω από τη Δημοκρατία, είναι ότι συμφωνούμε σε ένα σύνολο κανόνων και μέσα σε αυτούς τους κανόνες έχουμε ανταγωνισμό. Θα συζητήσουμε, θα διαφωνήσουμε, αλλά θα έχουμε επίσης κάτι που λέγεται ανοχή. Θα έχουμε, θα αναγνωρίσουμε ότι δεν θα συμφωνούν όλοι μαζί μας, και θα ανταγωνιζόμαστε, αλλά στο τέλος της ημέρας θα γίνουν εκλογές. Και οι νικητές, θα προσπαθήσουν να προχωρήσουν με την υλοποίηση της ατζέντας τους. Οι ηττημένοι θα αντέξουν, θα ξαναετοιμαστούν, θα ανανεώσουν το μήνυμά τους».

«Υπάρχει συνεργασία μέσα στον ανταγωνισμό. Αυτή η αίσθηση, ότι μπορούμε να διαφωνήσουμε χωρίς να δαιμονοποιούμε την άλλη πλευρά, που είναι κεντρικό στοιχείο της δημοκρατικής ιδέας», υπογράμμισε.

Τίτλος: «Αξίες της δημοκρατίας»

Έκδοση: 1.5

Ημερομηνία: 10/09/2024

Συντονιστής ομάδας σχεδιασμού και ανάπτυξης: **Κέλλυ Σαρρή Πασχαλίδη**

Δημιουργία: **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΦΗ**

Το παρόν αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 6010165, του Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» που υλοποιείται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΙΕΠ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή